

KIRJALLINEN KYSYMYS 361/2013 vp

Nastarenkaiden käytöstä aiheutuvien terveyshaittojen vähentäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Joka kevät lumien sulamisen jälkeen tielle kerääntynyt kivipöly leviää ilmaan ja aiheuttaa suuria haittoja varsinkin kaupungeissa. Leijailleva pöly aiheuttaa ylimääräisiä oireita varsinkin hengitystiesairauksia sairastaville ja saattaa pahentaa keuhko- ja sydänsairauksia. Täysin terveillekin pöly aiheuttaa limakalvojen turvotusta ja yskää.

Aiemmin on uskottu, että kivipöly nousee pääasiassa teille levitettävästä hiekoituksesta. Uusimman suomalaisen tutkimustiedon mukaan nastarenkaiden aiheuttama tien päällysteen kuluminen saa aikaan jopa puolet ilmassa leijuvista vaarallisista pienhiukkasista. Nastat kuluttavat tienpintaa koko talven ajan, ja keväällä jäähän ja lumeen sitoutuneet pienhiukkaset nousevat ilmaan. Ruotsalaisen tutkimuksen mukaan nastarenkaiden käyttö lisää autoilijoiden ja teiden lähellä asuvien sydänkohtausriskiä.

Suomessa noin 80 prosentissa autoista on nastarenkaat ja lopuissa 20 prosentissa kitkarenkaat. Useassa Euroopan maassa nastarenkaiden käyttö on kielletty, koska ne kuluttavat teiden pintoja. Japanissa siirryttiin terveydellisistä syistä kitkarenkaitten käyttöön lakimuutoksella jo vuonna 1990. Myös Norjassa ja Ruotsissa isojen kaupunkien alueilla on rajoitettu nastarenkaiden käyttöä. Oslossa on määrätty maksu nastarenkaiden

käytöstä (1200NOK 150 euroa/kausi), mikä on vähentänyt nastarenkaiden käyttöä merkittävästi. Vain noin 13 prosenttia Oslon seudun autoilijoista käyttää nastarenkaita, kun luku on aikaisemmin ollut korkeampi kuin Suomessa.

Autoliikenteen turvallisuutta ei saa unohtaa uudistusta tehtäessä. Japanissa erittäin liukkaan kelin onnettomuudet ovat lisääntyneet taajamissa, mutta normaaleissa talviolosuhteissa on saatu aikaan jopa turvallisuussäästöjä, koska autoilijat ovat muuttaneet ajotapaansa varovaisemmaksi. Siirtymisessä nastarenkaista kitkarenkaiden käyttöön on muitakin merkittäviä hyötyjä terveydellisten hyötyjen lisäksi, kuten madaltuva melutaso ja tien pinnoitteen pienempi kuluminen.

Suomessa tulisi pohtia mahdollisia keinoja nastarenkaiden käytöstä aiheutuvien terveyshaittojen vähentämiseksi varsinkin pääkaupunkiseudulla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy nastarenkaiden käytöstä aiheutuvien terveyshaittojen vähentämiseksi?

Helsingissä 2 päivänä toukokuuta 2013

Pia Kauma /kok
Jukka Kopra /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 361/2013 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy nastarenkaiden käytöstä aiheutuvien terveyshaittojen vähentämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus on tietoinen nastarenkaiden käytön aiheuttamista haitoista, kuten tiepäällysteiden kulumisesta ja sen osaltaan synnyttämän katupölyn ja pienhiukkasten haitallisista terveys- ja ympäristövaikutuksista, ja hallitus kannattaa toimenpiteitä, joilla näitä haittoja voidaan vähentää.

Nastarenkaiden käytön täydellinen kieltäminen niiden aiheuttamien terveyshaittojen vuoksi ei kuitenkaan mm. liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden näkökulmasta ole perusteltua. Tutkimusten perusteella esimerkiksi kitkarenkaiden talviolosuhteissa aiheuttaman tien pinnan kiillotumisen ja siten lisääntyvän liukkauden estämiseksi on eduksi, jos suunnilleen neljäs- tai viidesosa liikenteessä olevista ajoneuvoista on varustettu nastarenkaililla. Samoin esimerkiksi vähäliikenteisillä alhaisemman kunnossapitotason teillä, kuten monilla yksityisteillä, nastarenkaiden käyttäminen saattaa olla perusteltua ajoneuvon etenemiskyvyn kannalta. Pyrittäessä vähentämään nastarenkaiden käyttöä on otettava huomioon myös se, että tällöin teiden kunnossapidon tasoa saatetaan joutua liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden takaamiseksi joissakin kohdin

nostamaan esimerkiksi hiekoitusta tai suolausta lisäämällä.

Nastarenkaiden käytön rajoittamiseen tai kieltämiseen liittyen sellaisten julkisuudessa esillä olleiden lainsäädäntöä koskevien muutosten, joissa esimerkiksi kunnille annettaisiin oikeus rajoittaa tai kieltää nastarenkaiden käyttö joko koko kunnan alueella tai sen tietyllä osalla, toteuttaminen olisi ajoneuvojen käyttäjien liikkumista voimakkaasti rajoittavien seuraustensa vuoksi verrattavissa tienkäyttö- tai ruuhkamaksumien käyttöönottoon ja edellyttää asian tarkempaa selvittämistä ja laajempaa keskustelua. Vastaava koskee myös niin ikään julkisuudessa esillä olleita nastarenkaiden käyttöä koskevia veroja tai maksuja. Lisäksi on huomattava, että jo nykyisin voimassa olevan lainsäädännön nojalla kunnat voivat rajoittaa tai kieltää nastarenkaiden käyttämisen esimerkiksi yksittäisellä kadulla liikennemerkkien avulla — varsinaista nastarengaskieltoa koskevaa liikennemerkkiä ei lainsäädäntö kuitenkaan tunne, joten kieltäminen tai rajoitus olisi nykyisin toteutettava tekstillisillä kilvillä.

Edellä mainittujen jyrkkien toimien sijasta hallitus kannattaa nastarenkaiden käytön vähentämisessä ensi sijassa vapaaehtoisuuteen perustuvia keinoja, kuten keskustelun herättämistä nastarenkaiden haittavaikutuksista ja asiaan liittyvää valistusta. Lisäksi haittojen vähentämisessä huomioon on otettava uudet, heinäkuusta 2013 alkaen valmistettavia nastarenkaita koskevat vaatimukset, jotka pienentävät renkaiden sallittuja nastamääriä usealla kymmenellä ja siten todennäköisesti vähentävät myös tiepäällysteiden kulumista ja siitä syntyvän katupölyn ja pienhiukkasten aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 2013

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 361/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att minska de hälsorisker som användningen av dubbdäck orsakar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Regeringen är medveten om de olägenheter som användningen av dubbdäck medför, så som slitage på vägbeläggningen och gatudammets och finpartiklarnas skadliga inverkan på hälsan och miljön. Regeringen stödjer åtgärder som kan minska dessa olägenheter.

Att helt förbjuda användningen av dubbdäck på grund av de hälsoolägenheter som de medför är emellertid inte motiverat bland annat med tanke på säkerheten och framkomligheten i trafiken. Forskning visar att det är det till fördel om ungefär en fjärde- eller femtedel av fordonen i trafiken har dubbdäck för att till exempel förhindra den polering av vägytan som friktionsdäcken medför i vinterförhållanden, vilket även leder till större halka. Likaså kan användningen av dubbdäck på landsvägar med liten trafik och en lägre nivå på underhållet, t.ex. många enskilda vägar, vara motiverad med tanke på fordonets framkomlighetsförmåga. När man strävar efter att minska användningen av dubbdäck måste man också beakta att man då kan bli tvungen att höja nivån på underhållet på vissa vägavsnitt, t.ex. sanda eller salta mera, för att trygga säkerheten och framkomligheten i trafiken.

I offentligheten har man när det varit tal om att begränsa eller förbjuda användningen av dubbdäck lyft fram ändringar i lagstiftningen genom vilka kommunerna till exempel skulle få rätt att begränsa eller förbjuda användningen av dubbdäck antingen inom hela kommunen eller i vissa delar av den. Genomförandet av sådana ändringar skulle till följd av den starkt begränsande inverkan på fordonsanvändarnas rörlighet kunna jämföras med införande av väg- eller trängselavgifter. Detta kräver att frågan utreds noggrannare och diskuteras mera omfattande. Det samma gäller också skatter eller avgifter för användning av dubbdäck, som också har lyfts fram i offentligheten. Dessutom bör det noteras att kommunerna redan med stöd av gällande lagstiftning kan begränsa eller förbjuda användningen av dubbdäck på enskilda gator med hjälp av trafikmärken. Lagstiftningen känner emellertid inget egentligt trafikmärke för förbud mot dubbdäck, vilket innebär att förbudet eller begränsningen för närvarande måste genomföras med textade skyltar.

I stället för de ovan nämnda drastiska åtgärderna för att minska användningen av dubbdäck stödjer regeringen i första hand sätt som grundar sig på frivillighet, så som att väcka diskussion om dubbdäckens skadliga effekter och ge upplysning i frågan. När det gäller minskandet av olägenheterna bör man också beakta de nya kraven på dubbdäck som tillverkas från och med juli 2013. I och med dessa krav minskar den tillåtna mängden dubbar i däcken med flera tiotal och på så sätt minskar sannolikt också slitaget på vägbeläggningen och de skadliga effekter på hälsan och miljön som gatudammets och finpartiklarna medför.

Helsingfors den 21 maj 2013

Trafikminister Merja Kyllönen